

סבר רבי מאיר: בנותן שקלו שלם, שהוא פטור מן הקולבון. – אמר רבי מאיר: כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו והראהו למשה, אמר לו: "זה יתנו" – כזה יתנו.

אור לישורים

מוחשי שאפשר להראות אותו ולהצביע עליו, וכמו שדרשו חכמים בכמה מקומות שכתובה בהם לשון "זה". לדעת רבי מאיר, חייבים בכל זמן לתת את ערך המטבע של מחצית השקל שהיה בזמן התורה, שהוא זה שהראה אותו הקב"ה למשה, ואין לגרוע לעולם מערכו. לכן כל הנותן מחצית השקל – צריך להוסיף עוד מטבע, כדי שיהא ערכו שווה למחצית השקל שהיה בזמן התורה, וזהו הקולבון של רבי מאיר חייב בו מן התורה כל הנותן מחצית השקל (מדרש זה אינו ממדרשי ההלכה שבידינו).

מאמרו זה של רבי מאיר מובא במדרשי אגדה.

בתוספתא שקלים, א, ח, שנו: השוקל שקל (של זמן המשנה, ששוויו מחצית השקל של התורה, ונותן אותו במטבע אחד) – חייב בקולבון; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: השוקל שקל – פטור מן הקולבון. השוקל שני דינרים (שנותן מחצית השקל של התורה בשני מטבעות) – חייב בקולבון (בזה אף חכמים מודים, שלא פטרו מקולבון אלא בנותן מחצית השקל במטבע אחד, אבל הנותן בשני מטבעות – אף הם מחייבים בקולבון).

לדעת רבי מאיר, גם השוקל מחצית השקל של התורה במטבע אחד – חייב קולבון, לפי שהקולבון הוא תוספת למחצית השקל שחייב לתת מן התורה בכסף טהור, ואילו המטבע שהוא שוקל מעורב בסיגים, וכנגדם חייבוהו להוסיף קולבון, לפיכך חייב להוסיפו גם מי ששוקל מחצית השקל במטבע אחד, והשוקל שקל שלם של התורה בשבילו ובשביל חבירו – חייב בשני קולבונות. אבל חכמים אינם דורשים "זה יתנו" כרבי מאיר, והם סוברים, שהקולבון הוא עמלה בעד פרישת מטבעות, שהתקינו חכמים שחייבים לתת למקדש אותו קולבון שהיו צריכים לתת לשולחני בשכרו אילו היו פורטים אצלו את השקל לשני חצאי שקלים, ולכן השוקל מחצית השקל של התורה במטבע אחד – פטור מן הקולבון, והשוקל שקל שלם של התורה בשבילו ובשביל חבירו – אינו חייב אלא קולבון אחד, והשוקל שקל שלם של התורה, שצריך לפורטו לשני חצאים – חייב קולבון אחד.

מתוך "יוצר" לשבת פרשת שקלים של הפייטן רבי אלעזר בירבי קליר: זה אלי נם לאבי חוזה והראהו כמין מטבע אש בפתחה ונם הכל יתנו פנה.

☆☆☆

פרישת מטבע לשקלים על ידי ההקדש או במקרה של צירוף מטבעות לשקל, גם רבי מאיר וגם חכמים מחייבים בקולבון מתקנת חכמים בעמלה בעד הפריטה או הצירוף).

☆☆☆

במשנה שנינו: "על ידו ועל יד חבירו – חייב בקולבון אחד; רבי מאיר אומר: שני קולבונות". מציעים הסבר (לשיטת רבי מאיר): **סבר** – סובר **רבי מאיר: בנותן שקלו שלם, שהוא פטור מן הקולבון** (ב"שרידי הירושלמי": הנותן שקלו שלם – פטור מן הקולבון). וכן הוא בכתב יד הבבלי ובכתב יד שקלים. ובדפוס ונציה הבבלי נשמט משפט זה) – המשנה מדברת במקרה שהוא נותן להקדש מטבע בערך של שקל שלם של התורה (מטבע של סלע, שהוא שני שקלים של זמן המשנה), מחציתו בשבילו ומחציתו בשביל חבירו, שהוא פטור לרבי מאיר מן הקולבון בעמלה בעד פרישת הסלע לשני שקלים, שהרי אין כאן פריטה, ואינו חייב אלא שני קולבונות מן התורה, אחד בעד השקל שהוא נותן בשבילו ואחד בעד השקל שהוא נותן בשביל חבירו, ולכן שנינו במשנה שהשוקל על ידו ועל יד חבירו – חייב לרבי מאיר שני קולבונות, ולא שלושה קולבונות (ולחכמים החלוקים על רבי מאיר חייב קולבון אחד בעמלה בעד פרישת הסלע לשני שקלים, ואף על פי שאין כאן פריטה, מכל מקום אילו היה נותן סלע רק בשבילו היה נזקק לפריטה והיה חייב קולבון. – אבל הנותן שני מטבעות של שני שקלים של זמן המשנה, אחד בשבילו ואחד בשביל חבירו – לרבי מאיר חייב שני קולבונות מן התורה, ולחכמים פטור מן הקולבון, שהרי אין כאן פריטה, ואף אילו היה נותן שקל רק בשבילו לא היה נזקק לפריטה, ולכן המשנה אינה מדברת במקרה זה).

מביאים מדרש: **אמר רבי מאיר: כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה מתחת כסא כבודו** (ב"שרידי הירושלמי": 'הכבוד') **והראהו למשה** – כשאמר לו את פרשת שקלים, **אמר** (ב"שרידי הירושלמי": 'ואמר') לו – הקב"ה למשה: **"זה יתנו... מחצית השקל"** (שמות ל, יג) – את זה חייבים לתת, כסף שמשקלו חצי השקל. ויש לדרוש את הכתוב: **– כזה יתנו** – חייבים לתת מטבע כמו זה שאני מראה אותו לך (דרש לשון "זה", שהוא כינוי רומז לדבר